

De Onderzoeksjaren van Wouter Schuring.

Deel I

Nederlands Bosbouwtijdschrift
1980 - 1999

De Onderzoeksjaren van Wouter Schuring.

Deel I

Nederlands Bosbouwtijdschrift
1980 - 1999

Brave New Books

Schrijver: Wouter Schuring
Coverontwerp: Paul Dunki Jacobs
ISBN: 9789402156676

© Wouter Schuring

Voorwoord

Dit boekwerkje is bedoeld voor lezers die geïnteresseerd zijn in artikelen die ik heb geschreven in de tachtiger en negentiger jaren van de twintigste eeuw voor het Nederlands Bosbouw Tijdschrift, het NBT.

Het NBT werd gelezen in kringen van bosbouwers en natuurbeheerders op beleids-, onderzoeks- en uitvoerend niveau in Nederland.

De publicaties zijn geschreven in het Nederlands.

Alle artikelen heb ik zelf geschreven en daar waar ik sta vermeld als co-auteur, heb ik aanzienlijke tekstuele bijdragen geleverd.

Dank gaat uit naar alle medewerkers van de instituten waar ik heb gewerkt, die mij hebben opgeleid tot zelfstandig onderzoeker. Mede dankzij hun, soms zeer kritische, commentaar, ben ik in staat geweest me te ontwikkelen tot een goed onderzoeker en schrijver.

Speciale dank gaat uit naar mijn vriend Paul Dunki Jacobs, die deze bundel heeft gemaakt. Er is menig uurtje in geïnvesteerd.

Waddinxveen, november 2016

nederlands bosbouw tijdschrift

Jaargang 52 nr. 5 mei 1980

Aantastingen door insecten en mijten op bomen en struiken in 1979

Infestations by insects and mites on trees and shrubs in 1979

W. Schuring

Rijksinstituut voor onderzoek in de bos- en landschapsbouw "De Dorschkamp",
Wageningen

Door een 160-tal waarnemers, voornamelijk beheerders van bossen, natuurterreinen, landschappelijke beplantingen en plantsoenen werden ook dit jaar weer vele aantastingen van insecten en mijten gemeld. In dit overzicht worden hun waarnemingen samengevat.

Het afgelopen jaar zou men met recht een "heidehaantjesjaar" kunnen noemen. Over het gehele land werden grote oppervlaktes heide totaal kaalgevreten. Een dergelijke plaag treedt als regel periodiek op, voornamelijk op terreinen met oude, hoge heide. De plaag kan ten hoogste drie jaren duren en wordt op natuurlijke wijze o.a. door roofvijanden gereguleerd.

De bastaardsatijnvlinder handhaafde zich in enkele grote steden in het westen van het land en in de duinen langs de Noordzeekust. Ook ten zuiden van de grote rivieren kwamen op enkele plaatsen aantastingen voor. In de in augustus 1978 met Dimilin bespoten gebieden van Oost-Brabant en midden-Limburg is de plaag beëindigd.

Waakzaamheid tegen een eventuele verdere uitbreiding van de lariksbastkever en de letterzetter blijft geboden. Voor het eerst werd melding gemaakt van een zware aantasting door de letterzetter in Noord-Brabant, namelijk op het landgoed Velder bij Liempde.

Pinus nigra-opstanden op de eilanden Texel en Ameland hadden ernstig te lijden van aantastingen door de kleine dennesnuitkever (*Pissodes notatus* F.). Vermoedelijk ten gevolge van zoutafzetting op de naalden werden deze bomen zodanig verzwakt, dat zij vatbaar waren voor dit secundair schadelijke insect.

Ook dit jaar was de satijnvlinder weer verantwoordelijk voor het kaalvreten van kilometers wegbepantingen o.a. in de provincies Groningen, Drente, Zuid-Holland en Utrecht. Enkele populierenopstanden in Oostelijk Flevoland en de Noordoostpolder werden eveneens kaalgevreten.

De dennekopsnuitkever *Strophosomus melanogrammus* Forst. tastte op enkele plaatsen (o.a. in de boswachterijen Norg en De Kempen) jong plantsoen van eik, els en fijnspar zodanig aan, dat hier en daar

Summary

Most data for this annual survey on insect and mite pests on trees and shrubs were supplied by co-operators, located in different parts of the country. The data are summarized in the tables 1 and 2.

- The heather leaf-beetle (*Lochmaea suturalis* Thoms.) completely defoliated extensive areas of heathland all over the country;
- the pest of the brown tail moth (*Euproctis chrysorrhoea* L.) persisted in cities along the North Sea coast and in some parts of the provinces Noord-Brabant and Limburg. Roadside plantings of oak in Noord-Brabant and Limburg, which had been sprayed by aircraft in 1978 were free from infestation;
- vigilance against further spreading of the spruce bark beetle (*Ips typographus* L.) and the larch bark beetle (*Ips cembrae* Heer) is still necessary. For the first time a heavy infestation of the spruce bark beetle was reported from Noord-Brabant;
- the banded pine weevil (*Pissodes notatus* F.) caused severe damage in *Pinus nigra* stands, mainly on the islands of Texel and Ameland;
- the satin moth (*Leucoma salicis* L.) caused complete defoliation of roadside plantings of poplar in the provinces of Groningen, Drente, Utrecht and Zuid-Holland; in addition, poplar stands in Oostelijk Flevoland and the Noordoostpolder suffered heavily from this insect;
- the nut leaf weevil (*Strophosomus melanogrammus* Forst.) attacked some young forest plantings of oak, alder and spruce at Norg and De Kempen, causing death of the young trees;
- the elm bark beetles (*Scolytus scolytus* F. and *Scolytus multistriatus* Marsh.) were reported from all over the country.

sterfte onder de boomkoppes optrad.

De nonvlinder *Lymantria monacha* L., die in 1978 3 ha lariksbos bij Ugchelen kaalvrat, was hier dit jaar slechts sporadisch aanwezig. Van eventuele aantast-

tingen door de nonvlinder elders in het land is geen melding gemaakt.

Evenals in voorgaande jaren kwamen uit het gehele land weer meldingen binnen van aantastingen van iepen door de iepespintkevers. Bij de meldingen werd geen onderscheid gemaakt tussen de grote en de kleine iepespintkever, die beide verantwoordelijk zijn voor de overbrenging van de iepeziekte, veroorzaakt door de schimmel *Ceratocystis ulmi* (Buism.) C. Moreau.

Voor de namen van de insecten en mijten is gebruik gemaakt van de nomenclatuur die door Carter (2), Doom (3), Lempke (4) en Schwenke et al (5) wordt aangehouden. Voor de namen van de houtgewassen is Boom (1) geraadpleegd.

Soortsgewijze specificatie van de plaatsen met ernstige en matige aantastingen

Kevers (Coleoptera)

Snuitkevers (Curculionidae)

Grote dennesnuitkever (*Curculio abietis* L.)
zwaar: Ommen en "de Utrecht" op douglas
Gortel, Ommen en Hoenderloo op groveden
matig: Westerwolde, Ermelo, Zwolse Bos, Bergherbos en Hoenderloo op douglas; Bergherbos op lariks
Kleine dennesnuitkever (*Pissodes notatus* F.)
zwaar: Texel en Ameland (Ballumerbos)
matig: Kootwijk
Grijze dennesnuitkever (*Brachyderes incanus* L.)
matig: Gortel op groveden
Denneknopsnuitkevers (*Strophosomus* spp.)
zwaar: Norg op eik en els
matig: De Kempen op fijnspar, De Eese op beuk en eik

Bladhaantjes (Chrysomelidae)

Elzehaan (*Agelastica alni* L.)
zwaar: Haarlem, Hilversum en Gooi, Vroongronden (Zeeland), Haaren (N.Br.), Zundert, Koewacht (Zeeland)
matig: Amstelveen, Luttenberg, Utrecht, Bilthoven, Amersfoort
Wilgehaantjes (*Phyllodecta* spp.)
zwaar: Zundert en Haaren op populier
matig: Hengelo (Gld), Emmen op populier
Sneeuwalhaan (*Pyrrhalta viburni* Payk.)
zwaar: De Bilt
Populierehaantjes (*Melasoma* spp.)
zwaar: Amsterdam (kwekerijen)
matig: Den Haag

Heidekever (*Lochmaea suturalis* Thoms.)

zwaar: Terschelling, Wijnjeterperschar, Hoornsterzwaag, Oldeberkoop, Appelscha, Borger, Diever, Dwingeloo, Gortel, Den Haag, Boskoop, Gooi, De Vuursche, Ginkel, Uddel, Hoog Soeren, Kootwijkerzand, Hoge Veluwe, Arnhem, Woeste Hoeve, Nat. P. Veluwezoom, Remmerdense Heide, Johanna Hoeve, Grijsoord, Nistelrode, Mookerhei, Hoge + Lage Mierde, Oisterwijk, Kampina, Oostel-, Middel- en Westelbeers, Stratumse Heide, Strabrechtse Heide, De Kempen

matig: Bergen (N.Holl.), Renkum, Wolfheze, Zelhem, "Meijweg", Vludrop

Meikevers (Melolonthinae)

Gewone meikever (*Melolontha melolontha* L.)

zwaar: Slangenburg op o.a. lariks
matig: Hoog Soeren op naalddhout

Boktorren (Cerambycidae)

Grote populiereboktor (*Saperda carcharias* L.)

matig: Hoofddorp en de Haarlemmermeer, Schiedam

Bastkevers (Scolytidae)

Dennescheerder (*Tomicus piniperda* L.)

zwaar: Hoenderloo, Havelte, Vierhouten, Loobosch, Zeist, Ede, Brummen, Vorden, Dieren, Hernense Bos (bij Bergharen), Rheden, Wolfheze, Helmond, Someren, St. Odiliënberg

matig: Terschelling, Heemstede, Den Haag, Kootwijkerzand, Norg, Hardenberg, Ommen, Ginkel, Hinderkamp, Roekel

Kleine dennescheerder (*Tomicus minor* Htg.)

zwaar: Hernense Bos

Koperetser (*Pityogenes chalcographus* L.)

matig: Hardenberg, Gieten, Borger, Bergherbos, nabij Leersum

Lariksbastkever (*Ips cembrae* Heer)

zwaar: Gieten en Borger

Letterzetter: (*Ips typographus* L.)

zwaar: De Bilt, Doorn, Rhenen, Velder (Liempde)

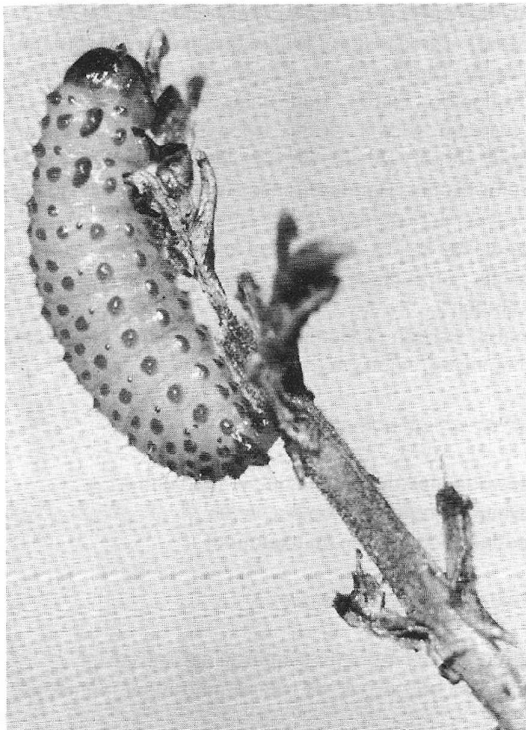
matig: Zuidwolde, Hardenberg

Iepespintkevers (*Scolytus* spp.)

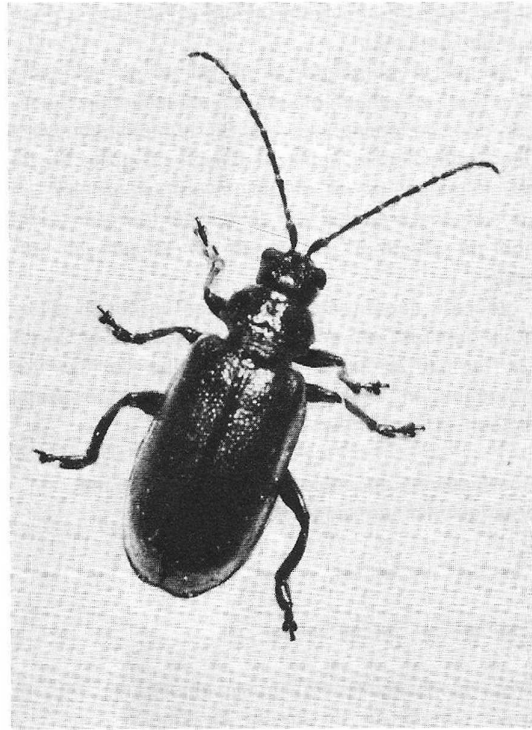
zwaar: Anjum, Heemstede, Gooi, Pr. Alexanderpolder, Rosmalen, Maastricht, Zuid-Limburg, Batenburg
matig: Terschelling, Alkmaar, Castricum, Heemskerk, Haarlem, Amstelveen, Den Haag, Utrecht, Havikerwaard, Den Bosch, Berlicum, Hatertse vennen, Venray

Essebastkever (*Leperisinus varius* F.)

zwaar: Kuinderbos, Voorsterbos

Larve van het heidehaantje (*Lochmaea suturalis*).

Lochmaea suturalis (heidehaantje).

Vlinders (Lepidoptera)

Houtrupsen (Cossidae)

Wilgehoutrups (*Cossus cossus* L.)

zwaar: Alkmaar op populier, Maasdam op iep

matig: Hoofddorp en Haarlemmermeer, Macharen, Berghem, Dirksland

Mineermotten (Lyonetiidae)

Populieremineermot (*Paraleucoptera sinuella* Rtti.)

matig: Hengelo (Gld.)

Wespvinders (Sesiidae)

Horzelvlinder (*Sesia apiformis* Cl.)

matig: in Haarlem en Den Haag op populier

Spinselmotten (Yponomeutidae)

Spinselmot (*Yponomeuta* spp.)

zwaar: Bleskensgraaf (op wilg), Heiloordbos, Castricum, Heemskerk, Amsterdam, Hilversum, St. Oedenrode, Maarheeze

matig: Koningshof, op kardinaalsmuts

Kokerrupsen (Coleophoridae)

Lariksmotje (*Coleophora laricella* Hb.)

zwaar: alle boswachterijen in Drente, Westerwolde, De Eese, Loenermark, Staphorst

matig: Garderen

Bladrollers (Tortricidae)

Groene eikebladroller (*Tortrix viridana* L.)

zwaar: Gaasterland, in de duinen van Castricum, Heemskerk en Vogelenzang

matig: De Eese, langs de weg van Sleen naar Westenesch, Zuidbarge, in de duinen van Bergen en Bakum, Arcen, Grijsoord, Liesbos

Heggebladroller (*Archips rosana* L.)

zwaar: op duindoorn in de duinen van Castricum en Heemskerk

Dennelotrups (*Rhyacionia buoliana* Den. et Schiff.)

zwaar: Dwingeloo

matig: Stoppelbergen, Zwolse Bos (in combinatie met de denneknoprupps (*Blastesthia turionella* L.)

Harsbuilrupps (*Petrova resinella* L.)

matig: de Hoge Veluwe

Sparrebladroller (*Epinotia tedella* Cl.)

matig: defensieterreinen bij Anlo op fijnspar

Spanrupsen (Geometridae)

Kleine wintervlinder (*Operophtera brumata* L.)
zwaar: op eik in de Wieringermeer, op iep in De Schotsman (Zeeland)
matig: Lauwersoog op populier, Staphorst op eik, Emmen op Amelanchier
Grote wintervlinder (*Erannis defoliaria* Cl.)
zwaar: Grebbeberg (linde)
matig: Norg op eik

Spinners (Lymantriidae)

Satijnvlinder (*Leucoma salicis* L.)
zwaar: langs de wegen Delfzijl-Scheemda, Veendam-Gieten, Bleiswijk-Benthuizen, De RW bij Roelofarendsveen, de RW bij Maarssen, de RW bij Zevenaar, Urkerbos, Den Haag, Heesch, Leuven
matig: Bremerbergherbos, Spijkbos, langs RW2 bij Vleuten, Emmen
Bastaardsatijnvlinder (*Euproctis chrysorrhoea* L.)
zwaar: op duindoorn en meidoorn bij Egmond, op eik bij Stramproy, Berkel-Enschot, Tilburg en Gouda
matig: in de duinen van Noordwijk, Katwijk, Wasse-naar en Vlissingen tot Westkapelle, Heesch, Den Haag, verspreid in de Haarlemmermeer, Didam Plakker (*Lymantria dispar* L.)
zwaar: Someren, Deurne, Venray, Helenaveen (Mariapoe), Vredepeel, langs de weg van Someren naar Heeze (op diverse houtsoorten)

Vliesvleugeligen (Hymenoptera)

Bladwespen (Tenthredinidae)

Lindebladwesp (*Caliroa annulipes* Kl.)
zwaar: Amsterdam (kwekerij), Venlo, Reuver, Swa-len
matig: Hoogezand, Zwartemeer langs kanaal, Heesch, Nistelrode, Zeeland
Vruchtboombladwesp (*Caliroa cerasi* L.)
zwaar: bij Stellendam op meidoorn
Wilgebladwesp (*Nematus salicis* L.)
zwaar: Delft (Foreestweg)
Lariksbladwesp (*Pristiphora laricis* Htg.)
matig: bosmij, Tjongervallei (obj. „De Grote Stutte”)
Sparrebladwesp (*Pristiphora abietina* Christ.)
zwaar: Well (fijnspar), Westerwolde (sitkaspar)
matig: boswijn Tjongervallei, Twilhaar, Horst (fijnspar)

Dennebladwespen (Diprionidae)

Gewone dennebladwesp (*Diprion pini* L.)
zwaar: Hulshorsterzand

matig: boswijn Tjongervallei, Twilhaar, Leende
Rode dennebladwesp (*Neodiprion sertifer* Geoffr.)
zwaar: Gieten
matig: Westerwolde

Spinsselbladwespen (Pamphiliidae)

Staalblauwe spinsselbladwesp (*Acantholyda erythrocephala* L.)
matig: te Hoogezand op bergden

Tweevleugeligen (Diptera)

Galmuggen (Cecidomyiidae)

Grote beukebladgalmug (*Mikiola fagi* Htg.)
zwaar: Hilversum
Wilgebastgalmug (*Rabdophaga saliciperda* Duf.)
matig: St. Maartensbrug (N.Holl.)

Mineervliegen (Agromyzidae)

Hulstvlieg (*Phytomyza illicis* Curt.)
matig: Utrecht

Blad- en schildluizen (Homoptera)

Bladluizen (Aphididae)

Groene sparreluis (*Elatobium abietinum* Wlk.)
matig: Venray, Hulst (Servische spar)

Bladluizen (Callaphidae)

Beukebladluis (*Phyllaphis fagi* L.)
zwaar: Amsterdam (Floriade), De Hiln e.o. (N.Br.)
matig: Gouda
Lindebladluis (*Eucallipterus tiliae* L.)
matig: Alkmaar, Amsterdam, Utrecht, Amersfoort, Schiedam, 's-Heer Arendskerke
Grote esdoornluis (*Drepanosiphum platanoidis* Schrk.)
matig: Alkmaar, Haarlem

Stam- of takluizen (Lachnidae)

Zilverspartakluis (*Cinara confinis* Koch.)
zwaar: Den Haag (part. tuin)

Wolluizen (Adelgidae)

Douglaswolluis (*Adelges cooleyi* Gill.)
matig: Middachten
Sparappelgalluis (*Adelges abietis* L.)